

PFU-SAK NR. 263/14

KLAGER: Bellona ved kommunikasjonsrådgiver Ellen Viseth
ADRESSE: Pb. 2141 Grünerløkka, 0505 Oslo
TELEFON: 410 41 856
PUBLIKASJON: Adresseavisen
PUBLISERINGSDATO: 08.09.2014
STOFFOMRÅDE: Miljø
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Skille mellom reklame og redaksjonelt innhold, unngå ukritisk videreformidling av PR-stoff
REGISTRERT: 09.09.2014
BEHANDLET I SEKR.: 11.09.2014; tilsvarsrunde igangsatt
BEHANDLES I PFU: 25.11.2014
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 76 dager
KLAGEGRUPPE: Interesseorganisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Gemini.no publiserer forskningsnytt fra NTNU og Sintef. Klager har i alt klaget inn fire medier (NRK, Adresseavisen, Teknisk Ukeblad og Forskning.no) for samme forhold (sak 261/14, og sakene 263–265/14).

SAMMENDRAG:

Adresseavisen publiserte **mandag 8. september 2014** en nettartikkel med tittelen «– Elbilstøtten er galskapspolitikk». I artikkelen kritiserte samfunnsøkonom Anders Skonhoft ved NTNU ordningen med subsidier og støtte til elbil, og i ingressen sto det:

«Det er 2700 ganger dyrere å subsidiere en elbil enn det er å kjøpe klimavoter. Om da målet faktisk er å redusere CO2-utslippene.»

Innledningsvis i brødteksten het det:

«Mens du kan kjøpe klimavoter for rundt 30 kroner (5 USD) per tonn CO2, subsidierer staten elbileiere med opptil 80.000 kroner per tonn i året. – Jeg mener at dette er en galskapspolitikk, sier professor Anders Skonhoft til gemini.no» [Understreking markerer lenke til nettstedet gemini.no, sekr. anm.]

Under mellomtittelen «**Forurensere må betale**» fremgikk det også at Skonhoft møter motstand:

«Skonhoft får mye kjeft fordi han rakker ned på elbilpolitikken, i det siste særlig fra Miljøstiftelsen Zero, fra Bellona og Transportøkonomisk institutt.»

Videre ble det også publiseringsdagen lagt inn en lenke i brødteksten til en artikkel der Marius Holm i Miljøstiftelsen Zero imøtegår Skonhofts kritikk. I lenka sto det:

«LES OGSÅ: Slår tilbake mot elbil-kritikken»

Artikkelen hvor Skonhoft uttrykte sitt syn var illustrert med et nærbilde (utsnitt) av en bil, og dette lå øverst i artikkelen. Byline var plassert over bildet, og her ble det oppgitt følgende:

«AV: STEINAR BRANDSLET, GEMINI.NO»

Helt nederst i artikkelen, under brødteksten, ble det dessuten anført:

«Les flere saker på geminino.no»

Adresseavisen publiserte også en henvisning til saken på sin forside. Henvisningen besto av artikkelbildet, artikkelens tittel og en forkortet versjon av ingressen.

KLAGEN:

Klager er miljøstiftelsen Bellona, som mener Adresseavisen gjennom artikkelen ukritisk har formidlet pr-stoff og derfor brutt Tekstreklameplakatens punkt 6. Klager anfører også brudd på Tekstreklameplakatens punkt 5 og Vær Varsom-plakatens punkt 2.6, som begge handler om å opprettholde et klart skille mellom reklame og redaksjonelt innhold, samt punkt 10 i Tekstreklameplakaten, om å sikre at innkjøpt stoff tilfredsstiller kravene til journalistisk uavhengighet og integritet.

Klager opplyser at den påklagede artikkelen er en ordrett kopi av Geminis sak, «uten tilsvar eller andre kilder». Klager viser også til at Adresseavisen publiserte en henvisning til artikkelen på sin forside, og at det ikke var noe der som tydet på at saken ikke var skrevet av Adresseavisen. Slik klager ser det, fremstår artikkelen dermed som en publisering skrevet av Adresseavisens redaksjon, mens den i realiteten er levert av Gemini.no, som ifølge klager verken er et redaksjonelt uavhengig magasin, eller en avsender som jobber i henhold til de presseetiske normene. Klager anfører at Gemini.no er «en utgivelse fra kommunikasjonsavdelingene ved NTNU og Sintef». Klager mener derfor Adresseavisen «har gjort seg skyldig i å ordrett trykke en tekst skrevet av en kommunikasjonsrådgiver, med en NTNU-forsker som eneste kilde».

Slik klager ser det, burde Adresseavisen heller skrevet saken selv eller bedt forskeren skrive en kronikk om temaet. Klager anfører: «Når man i stedet valgte å publisere Geminis sak, burde dette vært merket tydelig både på forsiden og inne i saken. Da burde man også påpekt at Gemini er et pr-produkt fra NTNU (jfr Tekstreklameplakaten pkt 6).»

TILSVARSRUNDEN:

Adresseavisen avviser at redaksjonen har brutt noen av de anførte punktene, og at det ikke er gjort oppmerksom på hvor den påklagede artikkelen kommer fra: «Byline viser at den er laget og levert av Gemini.» Adresseavisen er imidlertid enig i at det «kan vurderes om stoff fra Gemini bør inneholde informasjon om hva Gemini er».

Videre avviser redaksjonen også at artikkelen er «en pressemelding eller en kamouflert PR-tekst». Adresseavisen anfører: «Dette er et helt alminnelig journalistisk intervju med en fagperson som har meninger om den offentlige støtten til elbiler. Meninger som ikke på noen måte er PR for NTNU eller som bidrar til å oppheve skillet mellom journalistikk og kommersielle interesser. Synspunktene som kommer frem, er snarere en kritikk av kommersielle interesser.»

Adresseavisen opplyser også at artikkelen har vært gjennom en selvstendig redaktørvurdering, og slik redaksjonen ser det, tar den opp et tema av stor samfunnsmessig interesse. For øvrig opplyser redaksjonen at den påklagede artikkelen, og oppfølgingssakene som er publisert, «har generert svært mange (over 100) innlegg i debattfeltene under artiklene».

Når det gjelder klagers påpekning av at artikkelen mangler tilsvar, uttrykker Adresseavisen en viss usikkerhet med hensyn til hva klager mener, og om klager kan mene samtidig imøtegåelse. Redaksjonen avviser imidlertid at en imøtegåelse er påkrevd, ettersom artikkelen, ifølge Adresseavisen, ikke inneholder sterke beskyldninger. Adresseavisen anfører: «Imidlertid var det journalistisk interessant å få fram flere syn på spørsmålet om elbiler og klimaeffekt. Samme ettermiddag (8.9.) publiserer vi derfor (med egen medarbeider) en slik sak ('Slår tilbake mot elbil-kritikken'). Tilsvar, i form av motargumentasjon, er derfor gitt:

<http://www.adressa.no/nyheter/okonomi/article10104607.ece>» (artikkelen er vedlagt, og det er også en lenke til denne i den påklagede artikkelen, sekr. anm.)

Klageren påpeker at klagen ikke gjelder Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 om samtidig imøtegåelse, ettersom heller ikke klager kan se at noen er utsatt for sterke beskyldninger eller angrep i saken. Klager presiserer at det klagen handler om, er «hvor nært man vil knytte seg til NTNUs informasjonsavdeling». Klager anfører: «Bellona mener artikkelen går under det Tekstreklameplakaten kaller 'ikke-redaksjonell informasjon'. Satt på spissen: De samme mediene ville neppe trykket en artikkel skrevet av en informasjonsavdeling i organisasjonslivet eller i en offentlig etat. Selve artikkelen er dessuten skrevet i en meget ladet og konkluderende tone, som legger Skonhofts synspunkter til grunn. (...) Det er grunn til å spørre seg om språket ville vært mer nøytralt dersom redaksjonene selv hadde gjennomført intervjuet og skrevet saken.»

Bellona opprettholder altså sin klage, da miljøstiftelsen ønsker «å la PFU selv avgjøre hvor de prinsipielle grensene går, og ser på denne saken som en sak som kan skape en presedens for framtiden».

Adresseavisen har ikke hatt ytterligere kommentarer til saken.